

(Недељник)

Као што су новокомпоновани четници или неоравногорци деведесетих усвојили иконографију из филмова Вељка Булајића, па и дан-данас на њиховим саборима дефилују каме, шубаре и неугледне браде, тако је у мање или више националистичким покретима у разним фазама усвојен термин из аустријске пропаганде с краја 19. века - велика Србија. Са тим предзнаком идеја о уједињењу Срба у једну државу ствара аверзију код других народа иако је та идеја у сваком другом народу, ако ништа друго, бар легитимна. Код нас идеја о уједињењу носи и анатему из деведесетих, везује се за Карлобаге, Вировитице и зарђале кашике.

Али питање уједињења Срба у једну државу на путу је да прође кроз одређен процес ревитализације и промену карактера, и то на најболнијем месту за Србе - на Косову јер то једноставно постаје питање "реципроцитета"!

Оно што је посебно интересантно јесте да је ту идеју у Србији изненада, пре десетак дана, лансирала једна грађанска странка.

Образлажући нови програм Демократске странке, Драган Ђилас је на националној телевизији рекао како ће трећи циљ спољне политике ДС бити заштита националних, културних и свих осталих права Срба који живе ван Србије. Лидер ДС-а затим је додао да "Србија нема територијалне претензије, али да ће уколико у деценијама пред нама

"Природна Србија" по албанском рецепту

Пише: Вељко Миладиновић
недеља, 10 фебруар 2013 11:29

дође до демографских промена тражити за српски народ иста права која имају и други народи".

Оно што Ћилас, дакле, није изговорио, а што је било потпуно јасно из његовог програма јесте: уколико се Албанци буду удруживали у нову државу, то исто ће тражити и Срби, што само говори о још једном апсурду српске политике - да "национална влада" не сме да покреће ово питање, бежећи из калупа деведесетих, док с националним програмом изненада излази Демократска странка. Или се враћа на програм Зорана Ћинђића, на којем је он инсистирао непосредно пре атентата, али и који је стављен у званични програм ДС-а из 1996. У том документу, колико год то данас изгледало чудно, Демократска странка се залаже "да српски народ живи у једној држави"!

Александар Симић, некадашњи саветник Зорана Ћинђића, па касније Војислава Коштунице, каже да је реципроцитет пожељан принцип у међународним односима, али се на Балкану није примењивао последњих двадесет година.

"Ако би Албанци остварили одређена права за уједињење, имали бисмо основа да тражимо реципроцитет, али једнако је могуће да он неће бити примењен. Бадинтерова комисија је својевремено усвојила принцип за бившу Југославију о немењању граница, по угледу на неке претходне афричке спорове, када су одржане постојеће границе чак и ако су претходни режими били колонијални, па смо видели да је тај принцип прекршен у случају Косова. На Балкану не верујем да ће почети нови талас прекрајања граница, осим уколико тај процес не отпочне у другим деловима Европе", тврди Симић.

"Природна Србија" по албанском рецепту

Пише: Вељко Миладиновић
недеља, 10 фебруар 2013 11:29

С друге стране, сплитска "Слободна Далмација" прошле недеље објавила је текст о америчком пројекту стварања „велике Албаније“, који је тако престао да буде некаква српска опсервација.

Први пут за српске медије, за Недељник сада прича модерни идеолог „велике Албаније“, професор из Тиране и саветник тројнице последњих албанских премијера - Кочо Данај. Он каже да је "велика Албанија" термин из споразума Ђано-Рибентроп из 1941. и да је то фашистички појам, а он је као антифашиста понудио платформу за "природну Албанију" - Албанију у својим природним границама.

"Први и најизвеснији избор за Балкан је уједињење Албанаца и креирање 'природне Албаније'. Албанска нација је

јединствен случај на европском континенту. Садашња Албанија је једина земља у Европи која се целом својом границом граничи са својим народом. Наша територија је формирана кроз седам међународних споразума и одлука које су биле 'колонијалне'. Током целог века Албанци славе 28. новембар 1912. као датум декларације независности, а не дан када је створена вештачка Албанија 29. јула 1913. Велике силе признале су тај датум као албански национални празник (тада је проглашена независност у границама 'велике Албаније'). Устав Републике Албаније у својој преамбули признање право Албанаца на једну државу као легитимно. Уједињење Албанаца у једну државу био би коначан процес мира и стабилности у балканској регији", каже Данај.

Ако, како каже, верује да ће међународна заједница подржати "природну Албанију", питали смо га да ли би у том случају он подржао и стварање неке "велике Србије":

"Да, признајући право Албанаца на уједињење, прихватам то право и за друге, па тако и у случају српског народа. Не би ме изненадило ако ускоро Република Српска одржи референдум и придружи се Србији. Имам само једну опаску: против сам 'велике Србије', ја сам за 'природну Србију'. Регион се дестабилизује када кријемо проблеме, не када

"Природна Србија" по албанском рецепту

Пише: Вељко Миладиновић
недеља, 10 фебруар 2013 11:29

говоримо отворено. Признајем разговоре са комшијама на бази независности из 1912, не познајем Лондон 1913. А дијалог значи и компромис. Дакле, разговараћемо и о Скопљу, о Чамерији, такође о Прешеву и Бујановцу, и о Зубином Потоку", каже Данај.

Албанско питање на Балкану је отворено и оно генерише кризе у суседним земљама, објашњава за Недељник др Момчило Павловић, директор Института за савремену историју.

"Али постоји и српско питање. И зато једино право и дугорочно решење може да буде међународна конференција заинтересованих страна и великих сила, где би под једнаким условима могло да се расправља о спорним питањима, да се осенче тачке спајања и раздвајања и намире или не намире територијалне и друге аспирације одређених народа. С друге стране, ако Европа искрено жели да помогне Балкану, онда треба истовремено, без условљавања, све Србе и све Албанце да интегрише у свој састав и да онда за све народе важе европски стандарди, што би довело до мира на Балкану. Данас је једина тачка спајања Срба и Албанаца тежња према Европској унији. Зашто ту тежњу не бисмо искористили", наставља Павловић.

С друге стране, и тај принцип реципроцитета, који би очигледно подржао и идеолог велике албанске државе у међународној политици према Балкану, није се "баш запатио" у претходним балканским случајевима.

И Александар Раковић, историчар са Института за новију историју Србије, каже да није реч само о "албанском уједињењу", али и да није нереалан сценарио по ком би дошло до уједињења Србије и Републике Српске.

"Од 2014. покреће се процес могуће разградње западноевропских држава, на првом

"Природна Србија" по албанском рецепту

Пише: Вељко Миладиновић
недеља, 10 фебруар 2013 11:29

месту Велике Британије, јер је референдум

о шкотској независности заказан. Без обзира на то да ли ће Шкотска изгласати независност или не, без обзира на то да ли ће и неке друге западноевропске регије исте године прогласити самосталност, улазак у два или више референдума за независност даје легитимитет Републици Српској да учини исто - односно да покрене процедуру за расписивање референдума о независности. Потребно је, наравно, корак по корак ићи у том правцу, и на спољашњем и на унутрашњем плану. Ослушкивати шта се догађа на Западу и Истоку. Процес је дуг и сложен, пун замки. Морамо бити храбри, борбени и упорни. Када Република Српска постане независна држава, отвара се питање њеног односа са Републиком Србијом - на који начин би се спровела интеграција наше две републике. Сигуран сам да би епилог био уједињење", каже Раковић.

Наш саговорник такође истиче да се на пројекту "природне Албаније" активно ради у Тирани, Приштини и Скопљу и да се "међународна заједница, предвођена Сједињеним Америчким Државама и НАТО агресијом на СР Југославију, већ упустила у процес стварања веће албанске државе, што је потврдила признањем независности Косова".

"Постоје макар два сценарија за даље 'ширење Албанаца', која делом могу и да се прожимају, а зависе од међународних прилика. Један је да за север Косова и Метохије, насељен Србима, затраже делове општина Прешево, Бујановац и Медвеђа насељених Албанцима. Тиме би имали претензију да нас код Прешева и даље код Куманова затворе у стратегијском повезивању са Скопљем и Солуном, односно Македонијом и Грчком. Други сценарио је да силом освоје север Косова и Метохије, изађу на Јариње и Брњак и потпомогну санџачке сепаратисте, чиме би запретили пресецањем нашег етничког крвотока од Србије ка Црној Гори и Херцеговини", каже Раковић.

Сва та "географска" питања могла би да се отворе у једном тренутку, када би Албанци

"Природна Србија" по албанском рецепту

Пише: Вељко Миладиновић
недеља, 10 фебруар 2013 11:29

наступили као победници, а Срби као губитници краја 20. века. И зато долазимо до питања да ли ће "одбрана националних интереса" у супростављању "природној Албанији" или борба за националне интересе кроз идеју "природне Србије" моћи да буду легитимни у српској политици.

"Српском народу је наметнута страшна стигма 'пораженог агресора' и 'сталног кривца'. Нажалост, неки наши политичари су након петооктобарских догађаја 2000. пристали на такву улогу. Један број зато што су сматрали да је то баш тако, други зато што су кукавице, а трећи зато што су довели себе у ситуацију да буду уцењени. Потребни су нам нови људи, нова политичка, економска и интелектуална елита која има став, која је храбра, која је поштена, која је родољубива. Српска елита, којој наше национално питање мора да буде приоритет, а не табу тема", каже Раковић.

Александар Симић, с друге стране, каже да се српска политика у последње време враћа својој традиционалној позицији у региону.

"Томислав Николић води неку врсту балканске политике, пошто се отворио према Македонији и Црној Гори, што је за похвалу. И идеја о ископавању канала до Солуна је део те политике. Србија је увек превасходно била балканска земља и има потенцијал да буде доминантна балканска земља, пре свега због нашег језика, који је једини језик који се разуме на целом Балкану. То није ни албански, ни грчки, то је српски језик, који је мост за комуникацију на Балкану, језик који се разуме од Клагенфурта до Солуна", каже Симић.

Крајње питање је, дакле, да ли ће у српској политичкој елити у наступајућем периоду бити довољно свести о културолошком значају Србије за Балкан. Да ли ћемо знати да балансирамо између "југословенске" и "српске" политике. Српске политике коју треба да водимо према Републици Српској и југословенске према Македонији и Црној Гори.

"Природна Србија" по албанском рецепту

Пише: Вељко Миладиновић
недеља, 10 фебруар 2013 11:29

Да ли ћемо схватити да то што је идеал уједињења Срба на Балкану остварен кроз Мобилну телефонију Србије (доминантан оператер у РС, око трећине тржишта ЦГ, а користи се и на северу Космета) није довољно? Да је важно привредно повезивање, а пре свега културолошко. Зашто се Србин из РС не би у потпуности осећао као грађанин Србије, као што се данас Хрват из Мостара осећа грађанином Хрватске (не само зато што може да гласа, већ и зато што на пример ХРТ преноси утакмице хрватских клубова из Босне као домаће)? Ако би Србија балансирањем српства и југословенства успоставила свој природни утицај на Балкану, можда би се изборила за права која имају остали народи. И можда би то била најприроднија Србија.